

Dnyanplus Academy

BOO

राज्यसेवा व UPSC

संपूर्ण One-Liner

- 1 BOO चे पूर्ण रूप Build, Own and Operate म्हणजे बांधा, मालकी ठेवा आणि चालवा.
- 2 BOO ही सार्वजनिक-खासगी भागीदारी (PPP) अंतर्गत वापरली जाणारी पायाभूत सुविधा विकासाची पद्धत आहे.
- 3 BOO पद्धतीत खासगी क्षेत्र प्रकल्पाची उभारणी करते, प्रकल्पाची मालकी स्वतःकडे ठेवते आणि त्याचे संचालन करते.
- 4 BOO मध्ये BOT प्रमाणे प्रकल्प सरकारकडे हस्तांतरित करण्याची अनिवार्य Transfer अट नसते.
- 5 BOO चे मूलभूत तीन घटक म्हणजे Build — उभारणी, Own — मालकी आणि Operate — संचालन.
- 6 BOO मध्ये खासगी भागीदार प्रकल्पाच्या बांधकामासाठी गुंतवणूक करू शकतो आणि प्रकल्पाची मालकी व संचालन स्वतःकडे ठेवतो.
- 7 BOO मध्ये खासगी क्षेत्राला प्रकल्पातून महसूल मिळविण्याचा आणि गुंतवणुकीवर परतावा मिळविण्याचा अधिकार करारानुसार असू शकतो.

- 8 BOO मध्ये मालकीचा कालावधी BOT पेक्षा वेगळा असतो कारण BOT मध्ये निश्चित कालावधीनंतर हस्तांतरण होते, तर BOO मध्ये अनिवार्य हस्तांतरण नसते.
- 9 BOO पद्धतीत प्रकल्पाशी संबंधित गुंतवणूक, संचालन आणि व्यावसायिक जोखीम मोठ्या प्रमाणात खासगी भागीदाराकडे असू शकते.
- 10 BOO चा वापर ऊर्जा निर्मिती, पायाभूत सुविधा आणि इतर दीर्घकालीन प्रकल्पांमध्ये केला जाऊ शकतो.
- 11 BOO मध्ये सरकारची भूमिका नियमन, परवाने, धोरणात्मक नियंत्रण आणि सार्वजनिक हिताचे संरक्षण यांच्याशी संबंधित असू शकते.
- 12 BOO मध्ये खासगी मालकी असल्यामुळे प्रकल्पाच्या दीर्घकालीन संचालनाची जबाबदारी खासगी भागीदाराकडे राहू शकते.
- 13 BOO आणि BOT मधील प्रमुख फरक म्हणजे BOT मध्ये Transfer असते, तर BOO मध्ये Transfer आवश्यक नसते.

- 14 BOT = Build + Operate + Transfer, तर BOO = Build + Own + Operate.
- 15 BOO चे परीक्षाभिमुख सूत्र म्हणजे बांधा → मालकी ठेवा → चालवा.
- 16 BOO मध्ये खासगी भागीदाराला प्रकल्पाच्या मालकीमुळे दीर्घकालीन आर्थिक हितसंबंध राहू शकतात.
- 17 BOO करारात गुंतवणूक, मालकी, संचालन, महसूल, नियमन, सेवा-मानके आणि जोखीम-वाटप यांसंबंधी अटी निश्चित केल्या जाऊ शकतात.
- 18 BOO मध्ये सरकारकडे अंतिम हस्तांतरण हा मॉडेलचा अनिवार्य भाग नसतो, हे BOT पासूनचे महत्त्वाचे वैशिष्ट्य आहे.
- 19 BOO = Build, Own and Operate हे स्पर्धा परीक्षेसाठी थेट लक्षात ठेवण्यासारखे पूर्ण रूप आहे.